Lezing edelsteenwerkgroep GEA-GEMMA

Syllabus

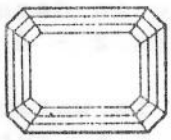

KWALITEITS- en WAARDEBEPALING VAN EDELSTENEN

B. Krijger F.G.A.

Amsterdam, 21 november 1984

Korundgroep: robijn en saffier

Robijn

De beste kleur, "duivenbloedrood", komt uit Birma. Typische insluitsels van robijn uit Birma zijn zeer fijne rutielnaaldjes en andere kristalinsluitsels. Kleine ronde robijn, melée, in topkwaliteit is nauwelijks te krijgen; prijs 600 à 900/-ct. Stenen van 1 - 2 ct in topkwaliteit kosten 15.000/-ct en meer en zijn zeer schaars. Voor een 4 tot 6 karater in topkwaliteit moet men rekenen op 40.000 - 80.000/-ct, waarmee robijn een van de duurste edelstenen is.
Robijn uit Cambodja en Siam (Thailand) is veel couranter. Vloeistofveren zijn de gebruikelijke insluitsels. Siam-robijn is nogal donker, tot granaatrood. Cambodja-robijn is veel lichter, maar heeft toch niet zo een sterk fluorescerende kleur als Birma-robijn. Mooie melée kost 200 à 300/-ct. Peertjes en markiezen 300 à 600/-ct. Ovale stenen van 1 - 2 karaat in medium kwaliteit kosten rond 600/-ct. Kwaliteit good tot fine in dezelfde grootte kost 1000 tot 2000/-ct. Fine tot extra 2 - 4 karaat 3000 - 8000/-ct.
Ceylon-robijn (robijn uit Sri Lanka) is waterig frambozerood, meestal vrij bleek. Insluitsels zijn o.a. rutielnaalden (langer dan die in Birma-robijn), negatieve kristalinsluitsels e.d.. Melée in medium kwaliteit vanaf ca 50/-ct tot ca. 200/-ct. Grote Ceylon-robijnen ziet men niet vaak; meestal hebben ze een sterk violetroze inslag. Voor stenen van 1 - 4 karaat kan men op 500 - 1000/-ct rekenen, met uitschieters voor topstenen.
Robijnen uit Afghanistan en Tanzania ziet men hier maar sporadisch en kunnen buiten beschouwing worden gelaten.
Robijncabochons zijn in het algemeen goedkoop, vooral praktisch opake stenen. Bij doorzichtige stenen kan men prijzen rekenen iets onder die voor gefacetteerde.
Sterrobijnen zijn te krijgen vanaf ca. 15/-ct voor donkerbruinviolette opake stenen. Doorschijnende bleekrode kosten 100 - 300/-ct. Mooie sterrobijnen van 2 - 5 karaat kosten ca. 3000/-ct.

Saffier

De beste kleur is "korenbloemblauw", donker fluweelachtig blauw, en komt wederom uit Birma. Fijne rutielnaaldjes zijn de typische insluitsels, het pleochroisme is zeer zwak. Stenen van 2 - 5 karaat, fine tot extra, kosten 2000 - 7000/-ct. Grote stenen van topkwaliteit maken net als robijn fancy-prijzen, tot ca. 20000/-ct voor stenen van 20ct en meer.

Kashmir saffier heeft meestal een wat melkachtige waas en ziet men hier niet vaak. Courant is Phailin saffier (Siam): donker, meestal vloeistofveren, pleochroisme zwak. Melée in goede tot zeer goede kwaliteit kost 120 - 350/-ct. Stenen van 1 - 4 karaat kosten 700 - 3000/-ct. Zeer courant is ook Australische saffier: donkerblauw tot vrijwel zwart, vloeistofveren, sterk pleochroisme naar groen, duidelijk absorptie-spectrum. Melée in medium tot good kost 25 - 120/-ct. Grotere stenen in goede kwaliteit 120 - 800/-ct, in medium kwaliteit 40 - 100/-ct. Tenslotte heeft men Ceylon-saffier, meestal tamelijk bleekblauw; vloeistofveren, vaak ook negatieve kristal-insluitsels (soms 3-fasen insluitsels) en ook wel rutielnaalden; pleochroisme matig tot sterk. Ceylon-saffier van topkwaliteit kan wedijveren met Birma saffier en kost 3000 - 12000/-ct voor stenen van 5 ct en meer; men lette wel op gebrande saffieren! Goede kwaliteit 3 - 10 ct kost 400 - 2000/-ct. Bleekblauwe en stenen met lichtviolette inslag ("Ratnapura-saffier") kost 30 - 200/-ct voor melée en groter.
Stersaffieren, meestal grijs tot waterig blauw, kosten 20 - 150/-ct voor stenen tot ca. 7ct. Saffiercabochons zijn meestal matig tot slecht in kwaliteit en kosten dan 5 - 150/-ct.

Korund in "fantasiekleuren": groen, geel, violet, oranje (padparadscha) enz. ziet men maar weinig. Gewoonlijk liggen de prijzen tussen 50 en 200/-ct, padparadscha iets hoger.

Berylgroep: smaragd, aquamarijn e.a.

Smaragd

Topkwaliteit is levendig smaragdgroen, vrijwel geen pleochroisme en weinig insluitsels. De beste stenen komen uit Colombia, en wel de Muzo-mijn. Muzo-smaragd in melée van topkwaliteit kost 1200 - 2400/-ct. Stenen van 1 ct fine tot extra 3000 - 7000/-ct; stenen van 2ct en meer 15000 - 30000/-ct. Uitzonderlijk grote (10ct en meer) en mooie stenen brengen weer fancy-prijzen op. Typische insluitsels voor Muzo-smaragd zijn vloeistofveren, vaak hanekamvormig ("speerpunten"). Bij sterke vergroting zijn altijd 3-fasen insluitsels te zien. Smaragd uit de Chivor-en Cosquez-mijn is meestal iets lichter en bevat naast 3-fasen insluitsels en vloeistofveren vaak ook kleine pyrietkristalletjes. Het pleochroisme is ook iets sterker naar geelgroen. Gangbare prijzen zijn 1200 - 4000/-ct voor goede tot fijne kwaliteit. De andere echt belangrijke vindplaats is India. Smaragd hiervandaan is meestal donkerder, kleurt niet rood onder het Chelsea-filter en bevat naast vloeistofveren veel kristalinsluitsels. Mooie melée kost 600 - 1000/-ct, goede melée 200 - 500/-ct, poor en medium 20 - 100/-ct. Stenen van fijne kwaliteit in dezelfde grootte kunnen tot ca. 6000/-ct kosten.

Smaragd uit Pakistan lijkt veel op slechte tot matige India-smaragd. De prijzen zijn vrijwel gelijk. Smaragd uit Zuid-Afrika ziet men niet vaak, wel komt smaragd uit Rhodesië (Sandawana) en Zambia voor. Deze zijn meestal vrij klein (tot ca. 2 ct) en bevat gewoonlijk naaldvormige insluitsels (actinoliet). Mooie melée kost ca. 2000/-ct. Grotere stenen tot ca. 7000/-ct.
Smaragd uit Brazilië is zeer bleek ("groene beryl") en kost in melée 10 - 80/-ct. Grote stenen zijn niet uitzonderlijk en kunnen oplopen tot ca. 800/-ct.
In oude en antieke juwelen ziet men nog wel eens Oeral-smaragd. Deze is meestal vrij bleek met een sterk blauwe inslag. Insluitsels zijn behalve vloeistofveren zwarte mica-plaatjes en actinolietnaaldjes. Voor kleine stenen kan men 20 - 100/-ct rekenen, voor grotere 200 - 1000/-ct voor medium tot goede kwaliteit.
De overige vindplaatsen (Australië, Noorwegen, Oostenrijk enz.) zijn van weinig belang.
Smaragd cabochons zijn meestal goedkoop: 10 - 250/-ct, behalve voor stenen van facet-kwaliteit. Mooie cabochons van 5 ct en meer uit India kosten 1000 - 2000/-ct. Cabochons van 1 ct en meer in topkwaliteit Muzo-smaragd kosten ca. 10000/-ct.

Aquamarijn

De blauwe zuivere aquamarijn is het meest geliefd. Hoe groener de inslag in de kleur, hoe goedkoper. Mooie aquamarijn van melée tot ca. 4 ct kost 30 - 120/-ct. Grote stenen (10 - 20 ct) in dezelfde kwaliteit kost 80 - 300/-ct. Lichtgroene aquamarijn kost 10 - 25/-ct.

Heliodoor en Goudberyl

Heliodoor is geelgroen en kost ca. 20 - 30/-ct voor heldere stenen. Goudberyl is heldergeel en kan tot ca. 150/-ct kosten voor grote stenen (5 - 10 ct).

Morganiet en Gosheniet

Roze beryl of morganiet komt niet vaak voor. De prijs is ca. 50/-ct.
Gosheniet is kleurloos en kost ca. 10/-ct.

Andere variëteiten als beryl-katoog en grijze beryl zijn zeldzaam. De rode bixbiet kan in prijs tot ca 2500/-ct oplopen.

Topaas

Gele tot geeloranje tot oranjebruine topaas kost ca. 30 - 100/-ct voor licht onzuivere stenen tot ca. 6ct. Stenen van 4ct en meer in topkwaliteit kosten 250 - 300/-ct. met uitschieters tot ca 2000/-ct.
Roze (gebrande)topaas kost meestal 30 - 70/-ct.
Lichtblauwe topaas lijkt veel op aquamarijn maar is goedkoper: 10 - 100/-ct afhankelijk van grootte, zuiverheid en intensiteit van kleur. Kleurloze topaas kost ca. 10/-ct.

Spinel

Natuurlijke spinel ziet men maar weinig. Robijnrode spinel is vrij duur: 200 - 300/-ct. De overige kleuren (blauw, violet) kosten ca. 50 - 100/-ct.

Chrysoberyl

Gewone chrysoberyl is geel - tot bruingroen en kost ca. 70/-ct voor stenen van 1 ct en meer.
Alexandriet komt maar sporadisch voor. Alexandriet van Ceylon, Brazilië en Tanzania is meestal vrij bleek met een slechte tot matige kleuromslag. De prijs ligt tussen 300 en 1000/-ct. De "echte" alexandriet uit de Oeral met fraaie kleuromslag is uiterst zeldzaam. Stenen van ca. 1 ct van medium kwaliteit kosten al 1500 - 2000/-ct. Stenen van 4 ct en meer van goede kwaliteit kosten 7000 - 10000/-ct.
Ceylon 4 - 6 ct : 4000 - 6000/-ct in goede kwaliteit.
Cymofaan of chrysoberyl-katoog is al even zeldzaam.
Kleine stenen (melée) met mooie streep kosten ca. 100/-ct
Stenen van 1 - 2 ct medium tot goed kosten 300 - 1000/-ct, terwijl topstenen in dezelfde grootte of meer tot ca. 4000/-ct kunnen opbrengen.

Zirkoon

Gebrande witte en blauwe zirkoon in brillantslijpsel komen nogal eens voor. De prijs is 20 - 45/-ct. De duurste zirkoon is de oranjebruine (hyacinth): 40 - 100/-ct voor stenen van 1 ct en meer. Kleine zirkonen in brillantslijpsel kosten 3 - 7/-st.

Peridoot

De gewone prijs voor peridoot is 20 - 60/-ct. Grote stenen (15 ct en meer) zijn zeldzaam en kunnen tot ca. 300/-ct oplopen.

Toermalijn

Deze edelsteen komt in praktisch alle kleuren van de regenboog voor. De gewone groene toermalijn kost 30 - 90/-ct, roze toermalijn ligt iets lager. Chroomtoermalijn daarentegen is duurder: 100 - 400/-ct. Felgele en -rode toermalijn liggen in dezelfde range. Schijfjes met groen en roze ("watermelon") kosten 15 - 60 p.st. afhankelijk van grootte.

Granaatgroep

Het meest bekend is de donkerrode almandiengranaat. De donkere met veel insluitsels kosten 0,50 - 2/-ct. De meer helderrode kunnen tot 25/-ct oplopen. De prijs voor pyroopgranaat is vrijwel gelijk.

Rhodoliet is roze-rood en kost in heldere stenen ca. 40 - 60/-ct. Hessoniet kost meestal ca. 45/-ct, terwijl cabochons van groene grossulaar 5 - 20/-st kosten. De vrij onlangs op de markt verschenen chroomgrossulaar of tsavoliet kost 200 - 1000/-ct. De oranje spessartien is zeldzaam en kost 100 - 200/-ct. Demantoid is de zeldzaamste en duurste granaat. Demantoid van Ceylon kost in melée tot stenen van ca. 1 ct 100 - 300/-ct. Mooie demantoid uit de Oeral van 1 - 2 ct kost 1000 - 3000/-ct.

Kwartsgroep

De meeste kwartssoorten zijn goedkoop, met uitzondering van zeer fraaie en grote amethysten.
Heldere, dieppaarse en egaal gekleurde amethyst van 10 ct en meer kost 25 - 70/-ct. Iets blekere stenen kosten 5 - 15/-ct, terwijl hele bleke ca 2/-ct opbrengen. Voor gebrande amethyst, van bleekgeel tot oranje ("Madeira-kwarts") gelden prijzen van ca. 4/-ct voor bleekgele tot ca 35/-ct voor dieporanje stenen.
Bergkristal en rookkwarts kosten gewoonlijk 0,50 - 2,0/-ct. "Echte" citrien komt weinig voor en kost in grote stenen ca. 35/-ct.
Rozenkwarts cabochons zijn 1 - 20/-st, aventurijnkwarts 1 - 5/-st. Alle chalcedoonvariëteiten, zoals agaat, carneool enz. zijn goedkoop: van 0.50 p.st. voor cabochons 9 x 6 tot ca. 25/-st voor grote cabochons. Chrysopraas kan iets duurder zijn. "Fire agate" uit Mexico kost ca. 60/-st.
Tijgeroog, valkenoog en katoog zijn eveneens goedkoop: 0.50 - 20/-st.

Opaal

Mooie witte opaal met goed kleurenspel, bv White Cliff opaal (oranje doorschijnend) kost 30 - 120/-ct voor stenen tot ca. 10 ct. Uitzonderlijk grote en mooie opalen kunnen tot ca. 1000/-ct oplopen. Echte zwarte opaal in donkergrijs doorschijnend en nogal kostbaar, als het kleurenspel (vnl. blauw en groen) goed is: 600/-ct en meer. Wateropalen praktisch zonder kleurenspel kosten 1 - 5/-st.
Gewone melkwitte opaal met matig kleurenspel kost 10 - 30/-ct.
Doubletten en tripletten zijn te koop vanaf ca. 5/-st voor kleine stenen tot ca. 120/-st voor ovale 18 x 13 mm.
Vuuropaal gefacetteerd kost 40 - 70/-ct, cabochons ca. 25/-st, behalve wanneer de steen ook kleurenspel heeft, dan is de prijs 100 - 150/-ct.

Turquoise

Goede Perzische turquoise, hemelsblauw zonder zwarte adertjes en kleurecht is zeer schaars. De prijs is ca. 50/-ct. Mooie blauwe cabochons, licht geaderd, 18 x 13 mm en groter, kosten 200 - 400/-st. Bijgekleurde sterk geaderde turquoise is veel goedkoper, evenals groene turquoise: 5 - 15/-ct.

Jadegroep

Jadeiet is de meest kostbare jade; de kleur is appelgroen tot smaragdgroen, opaak tot doorschijnend. De smaragdgroene doorschijnende is zeer duur: gesneden stukken van 20 x 15 mm kunnen tot 3000/-st oplopen. Meestal is jadeiet zachtgroen met vrij veel witte vlekken.. Gesneden stukken kosten 100 - 500/-st afhankelijk van grootte, kleur en snijwerk. Zelden komt ook roze, mauve, gele en bruine jadeiet voor.
Kleine cabochons Russische jadeiet kosten 10 - 20/-st.
Nefriet is donkerder groen en vaak gevlekt of met zwarte spikkels. Cabochons kosten 5 - 20/-st. Gesneden stukken 30 - 200/-st. Een prijs van 5 à 10/-gram kan als gemiddelde worden genomen.
Colliers jadeietkralen zijn tamelijk duur: 400 - 1000/-st.
Nefrietcolliers liggen tussen 100 - 300/-st.

Lapis Lazuli

De beste kwaliteit komt uit Afghanistan en is egaal donkerblauw met kleine pyrietspikkels. Het materiaal met witte (calciet) aders komt uit Chili en wordt vaak bijgekleurd. Goede cabochons kosten 5 - 20/-gram. Mooie zegelstenen kosten 50 - 100/-st. Gesneden blaadjes ca. 30 - 60/-st, gesneden bloemen tot 150/-st.

Veldspaatgroep

De beste maansteen is volkomen transparant en heeft blauwe of zilverachtige adularescentie. De prijs is ca. 5/-ct.
Mooie grijze, groene en oranje maansteen komen ook voor. Grijze is de duurste: tot 25/-ct.
Amazoniet is groen tot groenblauw. Cabochons kosten enkele guldens p.st.
Zonnesteen is vrij zeldzaam. Cabochons kosten 25 - 35/-st.
Opake grijze labradoriet met goed kleurenspel ("spectrolite") kost 20 - 40/-st. Mooie lichtviolet doorschijnende met vnl. blauwe interferentie kan tot ca. 100/-st oplopen.

Malachiet, rhodoniet, rhodochrosiet en hematiet zijn alle goedkope stenen waarvan de prijzen tussen 5 en 20/-st liggen. Grote mooie gebande malachiet kan wat hoger liggen, evenals doorschijnende rhodoniet zonder zwarte aders.

PARELS

soorten

orient
cultivé
zuid-zee parels
zoetwater
BIWA
Chinese parels
Blisters, barok

prijsbepaling

grondwaarde of guldenwaarde=appreciatiegetal
gewicht in grein in kwardraat
grein eenheid van gewicht 1/4 karaat
bijv. parel 3 grein
grondwaarde x gewicht^2

10 x 9= f90.-
bijv. parel 6 grein

10 x 36=f360.-

dus tweemaal het gewicht, maar 4x de prijs
bij zelfde kwaliteit

kwaliteitsverbetering
schillen
opmaken
vullen van boorgaten
prijzen